

राज्यातील सर्व अकृषी विद्यापीठे व त्यांच्याशी संलग्नित महाविद्यालये, अभिमत विद्यापीठे, स्वयंअर्थसहाय्यित विद्यापीठे, समूह विद्यापीठे, तंत्रनिकेतने व तत्सम शैक्षणिक संस्थांमधील नियमित वर्ग प्रत्यक्षरित्या सुरु करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक: संकीर्ण २०२१/प्र.क्र.६/विशि-३

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक: २५ जानेवारी, २०२२

वाचा:- उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाचे समक्रमांकाचे दि.७ जानेवारी, २०२२ रोजीचे शासन परिपत्रक.

प्रस्तावना:-

राज्यात वेगाने वाढत असलेल्या कोव्हिड-१९ व ओमायक्रॉनच्या रुग्णांची संख्या पाहता समूह संसर्गाचा धोका टाळण्यासाठी व रोगाचा फैलाव रोखण्यासाठी राज्यातील अकृषी विद्यापीठे व त्यांच्याशी संलग्नित महाविद्यालयांमध्ये, अभिमत विद्यापीठे, स्वयंअर्थसहाय्यित विद्यापीठे व तत्सम शैक्षणिक संस्थांमधील वर्ग ऑनलाईन पध्दतीने घेण्याबाबत दि.७ जानेवारी, २०२२ रोजीच्या शासन परिपत्रकान्वये सूचना देण्यात आल्या आहेत. तथापि, कोरोनाचा वाढता प्रादुर्भाव राज्याच्या सर्व भागात सारख्या प्रमाणात नसल्याने व राज्यातील ज्या ठिकाणी कोरोनाचा प्रादुर्भाव कमी आहे अशा भागातील सर्व विद्यापीठे व महाविद्यालये सुरु करण्याबाबत स्थानिक स्तरावरून मागणी होत आहे. त्यामुळे, राज्यातील सर्व विद्यापीठे व संलग्नित महाविद्यालयांमध्ये कोव्हिड प्रतिबंधात्मक सर्वसाधारण उपाययोजना करून विद्यार्थ्यांकरिता ऑफलाईन पध्दतीने नियमित वर्ग सुरु करणे विद्यार्थ्यांच्या हिताचे राहिल. सबब, राज्यातील सर्व विद्यापीठे व संलग्नित महाविद्यालयातील नियमित वर्ग सुरु करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन परिपत्रक:-

शासन परिपत्रक, दि. ७ जानेवारी, २०२२ अधिक्रमित करण्यात येत असून उपरोक्त पार्श्वभूमीच्या अनुषंगाने खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत:-

- (१) राज्यातील सर्व अकृषी विद्यापीठे व त्यांच्याशी संलग्नित महाविद्यालये, अभिमत विद्यापीठे, स्वयंअर्थसहाय्यित विद्यापीठे, समूह विद्यापीठे, तंत्रनिकेतने व तत्सम शैक्षणिक संस्थांमधील नियमित वर्ग **दिनांक १ फेब्रुवारी, २०२२ पासून** प्रत्यक्षरित्या ऑफलाईन पध्दतीने सुरु करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. तथापि, विद्यापीठे व संलग्नित महाविद्यालये ही ज्या आयुक्त, महानगरपालिका/ नगरपालिका किंवा

जिल्हाधिकारी तथा अध्यक्ष, जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण यांचे अंतर्गत येतात, त्यांच्याशी कोव्हिड-१९ च्या आजाराचा स्थानिक पातळीवरील प्रादुर्भाव व स्थानिक परिस्थिती, प्रतिबंधित प्रक्षेत्रांचे नियोजन व आरोग्यविषयक पायाभूत सुविधांची उपलब्धता या बाबी विचारात घेऊन, विद्यापीठे व महाविद्यालये सुरु करण्याबाबत सदर प्राधिकरणांशी विचारविनिमय करून योग्य तो निर्णय संबंधित विद्यापीठाने त्यांच्या स्तरावर घ्यावा व त्यानुसार महाविद्यालयांना ऑफलाईन पध्दतीने सुरु करण्यासंदर्भात सविस्तर मार्गदर्शक सूचना/ मानक कार्य प्रणाली (एसओपी) देण्यात यावी.

- (२) ज्यांनी कोव्हिड-१९ च्या लसीचे दोन्ही डोस घेतलेले आहेत, अशा विद्यार्थी/ विद्यार्थीनींना विद्यापीठ व महाविद्यालयात प्रत्यक्ष उपस्थित राहण्याची परवानगी राहिल. तथापि, लसीकरण (दोन्ही डोस) न झालेल्या विद्यार्थी/विद्यार्थीनींना प्रत्यक्ष महाविद्यालयात उपस्थित राहता येणार नाही, त्यांना ऑनलाईन सुविधा उपलब्ध करून देण्यात यावी.
- (३) विद्यापीठे/महाविद्यालयांच्या दि.१५ फेब्रुवारी, २०२२ पर्यंत घेण्यात येणाऱ्या परीक्षा ऑनलाईन पध्दतीने घेण्यात याव्यात. तद्नंतर, घेण्यात येणाऱ्या परीक्षा ऑफलाईन/ ऑनलाईन पध्दतीने घेण्याबाबत विद्यापीठांनी त्यांच्या स्तरावर निर्णय घ्यावा. विजेची अनुपलब्धता किंवा नेटवर्क कनेक्टिव्हिटी नसल्यामुळे किंवा विद्यार्थी अथवा त्याचे कुटुंबीय कोरोना बाधित असल्यास किंवा आरोग्यविषयक इतर समस्यांमुळे विद्यार्थी परीक्षा देऊ शकला नाही तर अशा विद्यार्थ्यांची ऑनलाईन/ऑफलाईन पध्दतीने पुनर्परीक्षा घेण्यात यावी. परीक्षेपासून कोणताही विद्यार्थी वंचित राहणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी. गोंडवाना विद्यापीठ, गडचिरोली, कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव व स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड या विद्यापीठांशी संलग्नित काही भागात नेटवर्क सेवा विस्कळीत असल्यास किंवा उपलब्ध नसल्यास संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांची परवानगी घेऊन ऑफलाईन स्वरूपात या भागातील विद्यार्थ्यांच्या परीक्षा घेण्यात याव्यात.
- (४) परीक्षेच्या काळात विद्यार्थ्यांना येणाऱ्या संभाव्य अडचणी व शंकांचे निरसन करण्यासाठी विद्यापीठे/महाविद्यालयांनी हेल्पलाईनची व्यवस्था करावी. परीक्षा व्यवस्थितरित्या पार पाडण्याच्या दृष्टीने विद्यापीठांनी त्यांच्या संकेतस्थळावर परीक्षांचा अभ्यासक्रम, नमुना प्रश्नसंच, हेल्पलाईन नंबर, इत्यादी स्वयंस्पष्ट माहिती उपलब्ध करून दयावी.
- (५) विद्यापीठ/महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या उपस्थितीबाबत विद्यापीठाने त्यांच्या स्तरावर निर्णय घ्यावा.
- (६) वसतीगृहे टप्प्या-टप्प्याने सुरु करण्याबाबत संबंधित विद्यापीठ, संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे व संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी

आढावा घेऊन व स्थानिक प्राधिकरणांशी विचारविनिमय करुन त्यांचे स्तरावर निर्णय घ्यावा व त्याप्रमाणे संबंधितांना उचित सूचना द्याव्यात.

- (७) ज्या विद्यार्थी/विद्यार्थीनींनी कोव्हिड-१९ ची लस घेतलेली नाही, त्यांच्याकरिता विद्यापीठाने संबंधित संस्थांचे प्रमुख/ महाविद्यालयांचे प्राचार्य यांचे मदतीने स्थानिक जिल्हा प्रशासनाशी समन्वय साधून लसीकरणासाठी विशेष मोहिम राबवून लसीकरण प्राधान्याने पूर्ण करुन घ्यावे. तसेच विद्यापीठ/महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे देखील लसीकरण प्राधान्याने करुन घ्यावे.
- (८) राज्यातील सुरु होणाऱ्या सर्व विद्यापीठे व त्यांच्याशी संलग्नित महाविद्यालयांनी कोव्हिड-१९ च्या व्यवस्थापनाबाबतचे राष्ट्रीय निदेश, कामांच्या ठिकाणांबाबतचे अतिरिक्त निदेश, राज्य शासनाने वेळोवेळी काढलेली मार्गदर्शक तत्त्वे किंवा मानक कार्य प्रणाली (एसओपी) तसेच विद्यापीठ अनुदान आयोगाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक सूचना लागू राहतील.

२. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२२०१२५१७२७१४४६०८ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

**AJIT MADHUKARRAO
BAWISKAR**

Digitally signed by AJIT MADHUKARRAO BAWISKAR
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=HIGHER AND TECHNICAL
DEPARTMENT, postalCode=400032, st=Maharashtra,
2.5.4.20=880d8eb755bcb4455fa360baa8797820b6265d75275a72f9fa3
1977f6f4e9,
serialNumber=99eb928028d71ebdfcd2898e2094499192ad3899261fea
d42f7d38a3141ab69, cn=AJIT MADHUKARRAO BAWISKAR
Date: 2022.01.25 17:42:21 +05'30'

(अजित म. बाविस्कर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे उप सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा. मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा. राज्यमंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
७. अपर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. प्रधान सचिव, आपत्ती व्यवस्थापन, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई

१०. राज्य प्रकल्प संचालक, राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
११. कुलगुरु, सर्व अकृषी विद्यापीठे
१२. कुलगुरु, सर्व अभिमत विद्यापीठे
१३. कुलगुरु, सर्व स्वयंअर्थसहाय्यित विद्यापीठे
१४. कुलगुरु, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ, लोणेरे, रायगड
१५. कुलगुरु, कवि कालिदास संस्कृत विद्यापीठ, रामटेक, नागपूर
१६. कुलगुरु, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
१७. सर्व महानगरपालिका आयुक्त
१८. सर्व जिल्हाधिकारी
१९. संचालक, उच्च शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र, पुणे
२०. संचालक, तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र, मुंबई
२१. संचालक, कला संचालनालय, महाराष्ट्र, मुंबई
२२. निवडनस्ती (विशि-३).

**Standard Operating
Procedure
for COVID appropriate
behavior
in Colleges
Affiliated to the
University of Mumbai**

SOP for Main Entrances:

1. Only those colleges/campuses/educational institutions are allowed to be opened, where the concerned local authorities have not imposed any containment restrictions.
2. Crowding should be avoided at entry/ exit points.
3. Staggered timings for entry and exit for different programs to be followed.
4. Students/staff residing in containment zones, should not be allowed to attend the colleges.
5. Main entrances to campus buildings to have mandatory hand hygiene (sanitizer dispenser, Elbow or foot operated) and thermal screening provisions.
6. Face masks/covers to be made mandatory for all the personnel, including students and staff at all times while on the campus.
7. Visitors with proper permission of the officer who they want to meet, should be allowed after proper temperature screening.
8. Only asymptomatic staff/students/visitors shall be allowed entry.
9. All employees who are at higher risk i.e. older employees, pregnant employees and employees who have underlying medical conditions, to take extra precautions. They should preferably not be exposed to any front-line work requiring direct contact with the public.
10. Practice frequent hand washing with soap (for at least 40-60 seconds) even when hands are not visibly dirty.
11. Respiratory etiquettes to be strictly followed. This involves strict practice of covering one's mouth and nose while coughing/sneezing with a tissue/handkerchief/flexed elbow and disposing off used tissues properly.
12. Avoid touching any surfaces unnecessarily.
13. Spitting is strictly prohibited and will be accounted as an offence.

SOPs at Work Place

1. All officers and staff / visitors /students to be allowed entry only with face cover/masks. The face cover/mask has to be worn at all times inside the office premises.
2. All officers and staff / visitors /students should be encouraged to install Arogya Setu App on their mobile phones.
3. Vaccination certificates of all the staff, faculty, students, and other associated personnel should be submitted to the Principal's office for record keeping.
4. Any non-vaccinated personnel should be strongly encouraged to get vaccinated (with both the doses). If needed, leave (half-day etc.) may be provided to staff members to undertake vaccination at the nearest vaccination centre.
5. Spitting to be strictly prohibited.
6. Specific markings may be made with sufficient distance to manage the queues where needed.
7. Meetings, as far as possible, should be done through video conferencing. Large physical gatherings continue to remain prohibited.
8. In a meeting, if conducted physically, seating in social distancing format, wearing masks should be adhered and appropriate hand sanitizing should be made available.
9. Proper disposal of face covers / masks / gloves left over by visitors and/or employees, students etc. in covered bins, shall be ensured.
10. Drivers of visitors using chauffeur driven vehicles would be required to seat in the vehicle at all times on the campus and should not be allowed to step out without valid reasons.
11. For air-conditioning/ventilation, the guidelines of CPWD shall be followed which mentions that the temperature setting of all air conditioning devices should be in the range of 24-30⁰ C, relative humidity should be in the range of 40- 70%, intake of fresh air should be as much as possible and cross ventilation should be adequate. This condition can change in the event a specific laboratory, room etc. is required to have specific environmental controls for the equipment, machines kept within.
12. Proper cleaning and frequent sanitization (at-least twice a day) of the workplace, particularly of the frequently touched surfaces and rooms (e.g., Conference/meeting rooms, library etc.) must be ensured.
13. Frequently touched surfaces such as doorknobs, computer keyboards, computer mouse, etc. should be frequently wiped with sanitizing mops.
14. Specific markings may be made with sufficient distances to ensure physical distancing in the premises which are frequently used by students for different purposes such as exam related issues, form submissions etc.
- 15. Any shops, stalls, cafeteria/canteen etc., outside and within the campus premises shall remain closed.**
16. Social distancing to be maintained in common places as well as classrooms. Students to be seated, while leaving alternate benches vacant. If needed, batches for imparting lectures/instructions may be created (without increasing the number of divisions)
17. It is advised that the first bench in the classrooms is moved back to ensure at least 6 – 8 feet gap between the lecturer and the students seated in front.
18. All research and post-graduate students in science and technology programs may be allowed to join as they are usually lesser in numbers.
19. A combined instructional module of both physical and online teaching should be followed for students attending classes physically as well as for students attending classes in an online mode.

20. Online study material along with access to e-resources should be provided to students who may wish to opt for online study.
21. Official activities such as filling of admission forms, examination forms, fees payment, scholarships disbursement etc. must be enabled in an online format by the college administration.
22. Extra-curricular activities such as sports may be allowed where physical distancing is feasible. Contact sports should be avoided. Swimming pool, wherever applicable shall remain closed.
23. Cultural activities should be avoided.
24. Buses, or institution vehicles should be properly sanitized before and after every trip.

SOP on noticing covid symptoms/positive cases

1. It is strongly recommended that the college management ensures availability of a medical practitioner on campus during the work hours. Minimally, access to a medical practitioner should be enabled by the college authorities.
2. In case of noticing a symptomatic individual, place the un-well person in a room or area (pre-identified) where he/she is isolated from others at the workplace. Provide a mask/face cover and arrange for an examination by a doctor.
3. Immediately inform the nearest medical facility (hospital/clinic) or call the state or district helpline to arrange for sample collection for testing for covid-19.
4. A risk assessment will be undertaken by the designated public health authority (district RRT/treating physician) and accordingly further advice shall be made regarding management of case, his/her contacts and need for disinfection.
5. The management of cases and contacts will be done as per the existing protocol prescribed by NCDC
(<https://www.mohfw.gov.in/pdf/FinalGuidanceonManagementofCovidcasesversion2.pdf> and <https://ncdc.gov.in/showfile.php?lid=570>)
6. If there are one or two cases reported, the disinfection procedure will be limited to places/areas occupied and visited by the patient in past 48 hours and work can be resumed after disinfection as per laid down protocol
7. In case of larger number of cases are being reported at the workplace, the whole block or building, as the case may be, should be disinfected and till such time that the disinfection is completed, should be temporarily closed for working.